

Handläggare
Yvonne Zellman
Telefon: 508 29 723

Till
Överförmyndarnämnden

Revisorernas årsrapport 2015 för överförmyndarnämnden

Yttrande över stadsrevisionens rapport nr 32, 2016

Förvaltningens förslag till beslut

Som yttrande över rapporten hänvisar överförmyndarnämnden till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Håkan Andersson
Förvaltningschef

Sammanfattning

Överförmyndarnämnden ska lämna yttrande över stadsrevisionens årsrapport för nämndens verksamhet under 2015. Revisionskontoret bedömer sammantaget att överförmyndarnämnden inte har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

I yttrandet redovisar förvaltningen sina synpunkter inom följande områden: det ekonomiska resultatet, det verksamhetsmässiga resultatet och den interna kontrollen.

Nämnden ser mycket allvarligt på den kritik som framförs i revisionsrapporten. När det gäller de åtgärder som genomförs för att rätta till påtalade brister ber nämnden att förutom detta yttrande att få hänvisa till tertialrapport 1 för 2016.

Bakgrund

Överförmyndarnämnden har mottagit stadsrevisionens årsrapport för nämndens verksamhet under 2015 (bilaga). Yttrande från överförmyndarnämnden över årsrapporten ska lämnas till stadsrevisionen senast den 30 juni 2016.

Årsrapporten

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi
- Intern kontroll
- Bokslut och räkenskaper

Sammantaget bedömer stadsrevisionen att överförmyndarnämnden inte har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Stadsrevisionen konstaterar att nämnden inte uppnått flertalet av de mål som till stor del berör nämndens kärnverksamhet, det vill säga handläggning av tillsynsärendena rörande ställföreträdare. Tidigare lämnade rekommendationer om att nämnden måste förbättra verksamhetens ledning och styrning samt budgethållning kvarstår.

Den interna kontrollen bedöms som otillräcklig. I vissa delar har det snarare skett en försämring jämfört med tidigare år. Det ekonomiska analysarbetet behöver utvecklas för att nämnden ska kunna uppnå en förbättrad prognossäkerhet.

Bokslut och räkenskaper bedöms i allt väsentligt vara rättvisande samt följer gällande regler och god redovisningssed.

Förvaltningens synpunkter

Ekonomiskt resultat

I årsrapporten framhålls bland annat följande:

Nämndens ekonomiska utfall avviker med 5,5 mnkr i förhållande till budget, vilket visar att budgethållningen inte har varit tillräcklig. Nämnden har enligt revisorerna i tidigare sammanhang förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

Förvaltningens synpunkter:

En del av budgetavvikelsen för 2015 härrör från utgifter för arvoden till gode män, en del beror på ökade kostnader för Kontaktcenter och en del beror på ökade kostnader för bemanningspersonal. Nämnden begärde tilläggsanslag för en del av dessa kostnader i tertialrapport 2 men fick avslag. Det var helt nödvändigt att anlita

bemanningsföretag för att hinna granska 2014 års årsräkningar innan årets slut och kunna rekrytera gode män till de 1 900 ensamkommande flyktingbarn som kom i slutet av året, framför allt i november och december. Då tilläggsanslag inte beviljades stod alternativet mellan budgetöverskridande och att inte ge ställföreträdare de arvoden de har rätt till och ensamkommande barn den gode man de har rätt till.

Nämndens förutsättningar för att åtgärda de brister som påpekats i revisorernas årsrapport är betydligt bättre 2016 än de var 2015. För att underlätta nämndens möjligheter att ta sig an volymökningar och kvalitetsbrister höjde kommunfullmäktige nämndens budget med 8,4 mnkr jämfört med 2015, från 36,4 mnkr till 44,8 mnkr. Därefter har fullmäktige i ärendet avstämning av mål och budget 2016 höjt budgeten med ytterligare 8 mnkr till 52,8 mnkr, även denna gång för att ta sig an volymökningar och kvalitetsbrister. Nämndens budget för 2016 efter budgetjustering kan jämföras med nämndens ekonomiska utfall i bokslut för 2015 som var 46,2 mnkr.

Trots att fullmäktige höjde överförmyndarnämndens budget betydligt begär nämnden i tertialrapport 1 ett tilläggsanslag på 8,5 mnkr då nämndens utfall för 2016 prognostiseras till 61,2 mnkr. Orsaken är att kostnaderna för ensamkommande flyktingbarn ökar kraftigt. Arvodena för ensamkommande barns ställföreträdare ökar med 7,6 mnkr, kostnaderna för Kontaktcenter ökar med 1,2 mnkr och övriga kostnader med 0,9 mnkr.

De budgettillskott som nämnden fått i budget för 2016 och i ärendet avstämning av mål och budget för 2016 kan inte användas till ökade kostnader för ensamkommande barn, då medlen gått till att anställa fler personer för att kunna börja åtgärda de mycket allvarliga brister i nämndens övriga verksamhet som länsstyrelsen och revisorerna pekat på.

Orsaken till nämndens kraftiga underbudgetering när det gäller kostnader för ensamkommande barn beror dels på att flertalet barn kom i slutet av 2015 när budgetunderlaget redan lämnats till stadsledningskontoret, och dels på att nämnden under 2015 inte haft tillgång till någon ekonom som haft möjlighet att göra bra ekonomiska prognoser.

Verksamhetsmässigt resultat

I årsrapporten framhålls bland annat följande:

Stadsrevisionen bedömer att överförmyndarnämndens resultat för 2015 inte bedöms vara förenligt med de mål som kommunfullmäktige fastställt. Det gäller dels målet om budgethållning, dels målet

att vara en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor. Sjukfrånvaron inom förvaltningen är förhållandevis hög och nämnden har ett lågt utfall för AMI, ledarskapsindex, motivationsindex och styrningsindex.

Inte heller nämndens egna mål för kärnverksamheten uppnås. I rapporten anges som exempel målet om att tillsätta god man och förvaltare inom 90 dagar och målet om att beslut om byte av god man och förvaltare ska ske inom 60 dagar.

Tidsåtgången för tillsättning av god man för ensamkommande flyktingbarn har successivt ökat och uppgick vid årets slut till två månader, att jämföra med intentionen att detta ska ske inom 48 timmar.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen hade under 2015 en långtidssjukfrånvaro på 4,32 procent. Korttidssjukfrånvaron, dag 1-14, uppgick till 1,64 procent, vilket var lägre än genomsnittet för staden som helhet. Tillsammans med företagshälsovården pågår insatser för att få de långtidssjukskrivna medarbetarna tillbaka i arbete. En anställd har våren 2016 kunnat återgå till 25 procent.

Otillräckliga resurser under många år har inneburit en hög arbetsbelastning och stark press på förvaltningens medarbetare. Förvaltningen har under 2015 haft 14 handläggare som servar 10 567 ställföreträdare och 9 026 huvudmän. Då ingår inte registratur, rekrytering, chef och administration. Varje handläggare har i genomsnitt haft 754 ställföreträdare och 644 huvudmän att bistå. Förvaltningens sammanlagt 22 fast anställda under 2015 har haft tillfälligt stöd av 17 personer under hösten från bemanningsföretag, pensionärer och studenter men det har inte räckt. En jämförelse med andra överförmyndarförvaltningar visar att 200-300 huvudmän per handläggare kan fungera om personalen är erfaren och det finns ett bra it-stöd.

Med de åtgärder och det arbete som påbörjats under 2015 och som fortsätter framöver ska belastningen successivt kunna minska och medarbetarna få en mer ”normal” arbetssituation. Förvaltningen har redovisat det tidigare, men vill återigen framhålla, att medarbetarna vid Stockholms överförmyndarnämnd har ett mångdubbelt högre antal ärenden att handlägga jämfört med genomsnittet för landets övriga kommuner. Detta är inte hållbart, vilket också bland annat visar sig i den höga sjukfrånvaron.

När ett behov av god man eller förvaltare har konstaterats ska en sådan tillsättas så snart det låter sig ske, och inte längre än 90 dagar från tingsrättens beslut i enlighet med nämndens mål. Detta mål har, som påpekas i årsrapporten, inte kunnat uppnås. Vid årsskiftet 2015/2016 hade nämnden en balans om 88 ärenden, varav åtta från tidigare år. De satsningar som nu sker, med en förstärkt budget som möjliggör rekrytering av framförallt fler handläggare, och de omorganisationer och utvecklade och förändrade arbetssätt som nu förestår, ska avgörande steg kunna tas för en förbättrad ärendebalans med avseende på nämndens mål.

Ärendebalansen för byte av god man eller förvaltare har ökat kraftigt under 2015, från 150 ärenden i början av 2015 till 323 ärenden vid årets utgång. Av de ursprungliga ärendena har flertalet kunnat åtgärdas men samtidigt har ett stort antal nya ärenden med önskemål om byte tillkommit. Förvaltningen har haft små möjligheter att på ett tillfredsställande sätt kunnat arbeta med dessa ärenden. Låg bemanning, brist på personer som vill åta sig uppdrag samt att allt mer tid fått lov att ägnas åt handläggning av en ökande målgrupp, de ensamkommande flyktingbarnen, är några förklaringar till den försämrade ärendebalansen när det gäller önskemål om byte. Även här menar förvaltningen att en förbättring bör kunna ses framöver, utifrån det arbete som pågår för att utveckla och förstärka organisation och verksamhet. De balanser som föreligger överlag medför dock i sig ett merarbete, då förvaltningen måste ägna tid åt att besvara klagomål samt att äldre ärenden tenderar att bli mer komplicerade och tungrodda att reda ut.

Intern kontroll

I årsrapporten framhålls bland annat följande:

Stadsrevisionen konstaterar i sin årsrapport för överförmyndarnämnden väsentliga brister ur flera aspekter vad gäller den interna kontrollen. Det handlar om tillgänglighet och service, hanteringen och registreringen av allmänna handlingar samt tillsynen av gode män och förvaltare. Vidare pekar revisorerna på behovet av att systematisera nämndens uppföljning av ekonomin. Här framhålls främst den osäkerhet som hittills har rått i nämndens ekonomiska prognoser och revisorerna konstaterar att det ekonomiska analysarbetet behöver utvecklas. Stadsrevisionen menar också att det är angeläget att nämnden genomför en risk- och väsentlighetsanalys som omfattar flera väsentliga processer som utgångspunkt för nämndens internkontrollplan.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen är i hög grad medveten om behovet av att utveckla och förstärka den interna kontrollen, inte minst för att kunna garantera rättssäkerheten för den enskilde. Detta arbete har hög prioritet inom förvaltningen.

Sedan februari 2016 har förvaltningen en controller anställd, vilket tidigare saknades. Därmed kan förvaltningen, på ett helt annat sätt än tidigare, till exempel utveckla, modernisera och förbättra rutiner och metoder för budgetering, uppföljning och intern kontroll.

Som ett led i förvaltningens strävan att förbättra tillgängligheten och servicen gentemot ställföreträdare, huvudmän, anhöriga och andra använder sig förvaltningen sedan mars 2014 av Kontaktcenters tjänster. Det har också inneburit en avlastning för förvaltningens jurister och övriga handläggare, för vilka fokus främst måste ligga på att exempelvis granska årsredovisningar, handlägga önskemål om behov samt byten av ställföreträdare, klagomål samt omprövning av förvaltarskap. Förvaltningen kommer under 2016 se över, utveckla och dokumentera sina rutiner för synpunkter och klagomål. Ett arbete pågår i samarbete med stadsledningskontorets kommunikationsenhet för att förbättra informationen om överförmyndarnämndens verksamhet på stadens hemsida.

I årsrapporten påpekas att det fortfarande finns brister i hanteringen och registreringen av allmänna handlingar. Efter att tidigare ha använt Diabas för diarieföring av allmänna handlingar registrerar förvaltningen sedan årsskiftet även dessa handlingar i Wärna. Detta i avvaktan en eventuell framtida övergång till e-Doc. En registrator tillika arkivarie har nu rekryterats. Det är förvaltningens ambition att med detta resurstillskott kunna se över och förbättra processerna för diarieföring och arkivhantering.

Tillsynen av ställföreträdare innefattar granskning av årsredovisningar, ansökningar till tingsrätten om vitesföreläggande och omprövning av förvaltarskap. Vid årsskiftet 2015/2016 fanns enligt nämndens verksamhetsberättelse 96 balanser gällande årsredovisningar, vilket är något fler än året innan. Efter sommaren 2015 tog förvaltningen in konsulter via bemanningsföretag, något som borde skett redan tidigare under året för att bättre hinna med alla granskningar av årsredovisningar. Dessa konsulter anlitas fortfarande och kommer att finnas kvar till och med augusti i år. Den 1 april 2016 har drygt 80 procent av de årsredovisningar där ställföreträdaren begärt arvode granskats, vilket indikerar att balansen troligtvis kommer att se bättre ut i år.

När det gäller handläggningen av ansökningar om vitesförelägganden är det allvarligt att dessa inte expedieras inom rimlig tid och att dokumentation saknas i akterna. Förvaltningen arbetar nu med att dels hämta in den balans som återstår i detta avseende, dels planera för att i juni förelägga överförmyndarnämnden förslag till beslut om ansökningar om vite utifrån årets granskning av årsredovisningar.

Omprövning av förvaltarskap ska ske årligen. Detta uppdrag har förvaltningen inte kunnat sköta på ett tillfredsställande sätt, vilket påtalats från flera håll. Av 944 aktiva förvaltarskap hann förvaltningen endast med att ompröva 58 stycken under 2015. Denna situation är högst otillfredsställande och en förbättring måste till. Målet för 2016 är att hinna ompröva samtliga förvaltarskap, vilket bör vara möjligt då bemanningspersonal fram till sommaren granskat merparten av årsredovisningarna och den ordinarie personalstyrkan utökats.

Bilaga

Stadsrevisionens rapport nr 32, 2016